

Sprzedaż żywności przez rolników w ramach rolniczego handlu detalicznego.

Jednym ze sposobów na zwiększenie dochodów rolników z gospodarstwa rolnego, może być produkcja żywności i jej sprzedaż bezpośrednio odbiorcy, z pominięciem pośredników.

Rolnik może produkować żywność, przetwarzając produkty roślinne oraz zwierzęce, pochodzące z własnego gospodarstwa.

Prowadzenie produkcji i sprzedaż żywności z gospodarstwa, wpisuje się w strategię poprawy efektywności ekonomicznej gospodarstwa rolnego.

Przetwarzanie produktów pochodzących z gospodarstwa rolnego oraz ich sprzedaż jest możliwa w ramach rolniczego handlu detalicznego.

Umożliwienie rolnikom prowadzenia takiej działalności, jest odpowiedzią na zwiększający się popyt konsumentów na żywność z rynku lokalnego, wysokiej jakości, oraz znanego pochodzenia.

Produkty takie wytwarzane są zazwyczaj w małej skali, z zastosowaniem specyficznych technologii, z wykorzystaniem lokalnych surowców.

W aspekcie ekonomicznym produkcja i sprzedaż produktów roślinnych i zwierzęcych, zarówno przetworzonych jak i nieprzetworzonych, przynosi producentowi rolnemu i klientowi wymierne korzyści.

Korzyści dla rolnika:

- większe dochody dla gospodarstwa
- wyeliminowanie pośredników i przejęcie marży handlowej
- sprzedający ma możliwość ustalenia ceny produktu
- kreowanie marki producenta

Korzyści dla klienta:

- możliwość bezpośredniego kontaktu z producentem żywności
- możliwość zaopatrzenia się w produkty świeże, ze znanego źródła oraz możliwość negocjowania ceny

Możliwość produkcji i sprzedaży żywności wyprodukowanej w gospodarstwie w ramach rolniczego handlu detalicznego, umożliwiają rolnikom aktualne przepisy prawne:

- Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników (Dz.U. z dnia 5 grudnia 2016r poz. 1961), która obowiązuje od 1 stycznia 2017 r.
- Rozporządzenie MRiRW z 16 grudnia 2016r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania (Dz. U. z dnia 27 grudnia 2016 r poz. 2159), które obowiązuje od 1 stycznia 2017 r.
- Ustawa z dnia 9 listopada 2018r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników do sklepów i restauracji. (Dz. U z 2018r poz. 2242)

Obowiązki rejestracyjne

Przed rozpoczęciem sprzedaży produktów, należy dokonać rejestracji :

- **u Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego** - w przypadku produktów pochodzenia roślinnego w terminie co najmniej 14 dni przed rozpoczęciem planowanej działalności (wniosek o wpis zakładu do rejestru zakładów w formie pisemnej – wzór wniosku na stronie www.gis.gov.pl)
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydaje zaświadczenie o wpisie do rejestru.

- **u Powiatowego Lekarza Weterynarii** - w przypadku produktów pochodzenia zwierzęcego oraz produktów złożonych – w terminie co najmniej 30 dni przed planowanym rozpoczęciem działalności (wniosek o wpis zakładu do rejestru zakładów w formie pisemnej – wzór wniosku na stronie Głównego Inspektoratu Weterynarii www.wetgiw.gov.pl w zakładce „Higiena prod.poch.zw.”)

Na podstawie wniosku PLW wydaje decyzję administracyjną o wpisie do rejestru zakładów, nadaje temu zakładowi **weterynaryjny numer identyfikacyjny**
Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w momencie rejestracji nie jest konieczne przedkładanie projektu zakładu technologicznego w przypadku produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego.

Rozpoczęcie działalności w zakresie rolniczego handlu detalicznego jest możliwe dopiero po uzyskaniu wpisu do rejestru zakładów.

Oznakowanie miejsca sprzedaży

Miejsce, w którym zbywana będzie żywność w ramach RHD musi być oznaczone. Konieczne jest umieszczenie napisu „Rolniczy Handel Detaliczny” wraz z weterynaryjnym numerem identyfikacyjnym, imieniem i nazwiskiem, albo nazwą lub siedzibą podmiotu oraz adresem prowadzenia produkcji tej żywności.

Sprzedaż produktów żywnościowych w ramach RHD może odbywać w miejscach:

- w których te produkty zostały wytworzone (np. w gospodarstwie) lub
- przeznaczonych do prowadzenia handlu (np. targowisko).
- z urządzeń ruchomych i tymczasowych.

Produkty mogą być sprzedawane konsumentowi finalnemu – bez ograniczeń terytorialnych, oraz do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego (sklepów, stołówek, restauracji) – jeśli zakłady te są zlokalizowane na obszarze województwa, w którym ma miejsce prowadzenie produkcji tej żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego, lub na obszarach powiatów lub miast stanowiących siedzibę wojewody lub sejmiku województwa, sąsiadujących z tym województwem;

Dopuszczalne maksymalne ilości żywności zbywanej rocznie w ramach rolniczego handlu detalicznego.

Przepisy określają maksymalne ilości żywności, sprzedawanej w ramach RHD.

Podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania.

Maksymalne ilości podzielone są na cztery grupy produktów:

- surowce pochodzenia niezwierzęcego – w załączniku nr. 1 do rozporządzenia (np. zboża, warzywa, owoce, zioła)
- żywność pochodzenia niezwierzęcego inna niż surowce oraz żywność zawierająca jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego – w załączniku nr. 2 do rozporządzenia (np. przetwory z owoców, przetwory z warzyw, pieczywo, ciasta, oleje, gotowe posiłki mięsne, gotowe posiłki zawierające środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i zwierzęcego)

W przypadku surowców pochodzenia roślinnego limity ustalono w przeliczeniu na 1ha uprawy prowadzonej przez podmiot prowadzący RHD.

- surowce pochodzenia zwierzęcego – w załączniku nr. 3 do rozporządzenia (np. mleko surowe, siara, jaja od drobiu, produkty pszczele nieprzetworzone w tym miód, pyłek pszczeli, pierzga, mleczko pszczele).
- produkty pochodzenia zwierzęcego inne niż surowce – w załączniku nr. 4 do rozporządzenia (np. świeże mięso wieprzowe, wołowe, drobiowe, produkty mięsne, produkty mleczne, produkty jajeczne, gotowe posiłki z produktów pochodzenia zwierzęcego)

Obowiązki podatkowe

Rolniczy Handel Detaliczny objęty jest preferencjami podatkowymi.

Rolnik może sprzedawać swoje produkty do wysokości przychodu 40 000 zł rocznie, bez obowiązku opłacania podatku dochodowego. W celu kontroli ilości sprzedawanych produktów w ramach RHD, rolnik zobowiązany jest prowadzić ewidencję sprzedaży, która musi zawierać:

- numer kolejnego wpisu
- datę zbycia żywności i uzyskania dochodu

- ilość i rodzaj zbytej żywności
- kwotę przychodu - narastająco

Limity oraz zapisy w ewidencji sprzedaży mają prawo sprawdzać Urzędy Skarbowe.

Po przekroczeniu kwoty przychodu powyżej 40 000 zł, rolnik opłaca podatek ryczałtowy - ryczałt wynosi 2% ewidencjonowanych przychodów i obowiązuje przy przychodach przekraczających 40 000 zł.

Etykietowanie żywności sprzedawanej w ramach RHD

Poza powyższymi powinnościami, rolnik musi również pamiętać o obowiązku umieszczania etykiety na sprzedawanych przez siebie produktach.

Podstawa prawna: *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr. 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentowi informacji na temat żywności.*

Etykieta musi zawierać informacje umożliwiające identyfikację żywności oraz producenta:

- nazwę produktu
- nazwę i adres wytwórcy
- wykaz składników, w tym alergenów
- datę produkcji oraz termin przydatności do spożycia
- warunki przechowywania
- ilość netto produktu

W przypadku produktów sprzedawanych bez opakowań lub pakowanych na życzenie konsumenta miejscem prezentacji informacji o danym środku spożywczym będzie wywieszka w miejscu jego sprzedaży lub inny nośnik informacji dostępny bezpośrednio konsumentowi. Informacje, które muszą być podane do wiadomości konsumenta zgodnie z ww. rozporządzeniem w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych to: a) nazwa środka spożywczego, b) imię i nazwisko producenta (rolnika), c) wykaz składników zaprezentowany w ten sam sposób jak w przypadku żywności opakowanej, d) klasa jakości handlowej albo inny wyróżnik jakości handlowej, jeżeli zostały one ustalone w przepisach w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej poszczególnych artykułów rolno-spożywczych lub ich grup albo jeżeli obowiązek podawania klasy jakości handlowej albo wyróżnika wynika z odrębnych przepisów, e) w przypadku pieczywa – dodatkowo: – masa jednostkowa, – informacja „pieczywo produkowane z ciasta mrożonego” albo „pieczywo produkowane z ciasta głęboko mrożonego” – gdy został zastosowany taki proces technologiczny. Przy znakowaniu należy wziąć pod uwagę również szczególne wymagania dla wybranych grup produktów m.in. miodu, dżemów i innych przetworów owocowych, soków i nektarów itd.

ETYKIETA musi być czytelna, nie może wprowadzać konsumenta w błąd.

Edyta Kijak

Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z s. w Bratoszewicach